

Ліскович Володимир Андрійович

к.с.-г.н., доцент

Білоцерківський національний аграрний університет

м. Біла Церква, Україна

liskovychbnau@gmail.com

Вступ. З переходом сільського господарства до ринкових умов виробництва значення кінних заводів в удосконаленні галузі конярства зростає. Розвиток ринкового виробництва зумовлює переорієнтацію використання коней як продуктивного конярства, реалізації племінних коней, використання коней у господарствах населення.

За період з 2001 по 2023 рр. кількість поголів'я коней в Україні скоротилася майже в 4,5 рази. В умовах реформування аграрного сектора галузь конярства стала збитковою, а це призвело до спаду виробництва продукції конярства.

Недостатньо вивченим залишається питання ефективності галузі конярства. Галузева структура кінного заводу значною мірою залежить від співвідношення різних галузей, а саме тваринництва і рослинництва. Основною метою кінних заводів є збереження генетичного потенціалу, та вдосконалення існуючих порід коней.

На сьогодні кінні заводи збиткові, не мають коштів для проведення розширеного відтворення. Тому скорочується поголів'я цінних порід коней, збіднюється їх загальний генофонд. Частка племінного конярства є дуже низькою і становить лише 1,4 % від загального поголів'я коней.

Мета роботи. Полягала в обґрунтуванні ефективності ведення галузі конярства у сучасних умовах господарювання.

Нами вирішувались такі завдання:

- визначення сучасного стану та тенденції розвитку галузі конярства в Україні;

- обґрунтування впливу стану відтворення на підвищення ефективності галузі конярства.

Матеріали та методи. Матеріалами роботи послужили дані статистичних збірників тваринництва стану щодо поголів'я коней з 1991 до 2023 року та державний реєстр племінних коней в Україні.

Теоретичною основою дослідження були діалектичний, абстрактно-логічний та економіко-математичний метод.

Результати та обговорення. Аналіз розвитку галузі конярства в Україні за період з 1991 по 2023 роки показав, що за протягом останніх років галузь конярства стала нестабільною. Про це свідчить зменшення поголів'я коней за останні 29 років. Якщо в 1991 р. загальне поголів'я становило 738,4 тис. голів коней, то в 2001 р. цей показник вже становив 701,2 тис. голів, а на початок 2015 р. в Україні налічувалося тільки 315,8 тис. голів коней, що стосується 2023 року то на 01.01.нараховувалось тільки 159,1 тис. голів. Тобто за звітний період поголів'я коней скоротилося на 542 тис. голів, або на 73,3 % [3].

При переході до ринкових відносин галузь конярства стала на жаль збитковою. Попит на племінну продукцію галузі конярства зменшився. Це призвело до зниження комерційного інтересу, як покупців племінних коней, так і інвесторів. Виникла загроза зникнення цінного генофонду існуючих порід племінних коней, над виведенням яких працювали тисячі людей протягом багатьох століть. За період 2010 – 2023 роки чисельність племінних коней скоротилася на 51,3 % (табл. 1).

Найбільше скорочення поголів'я коней за десятиліття сталось в українській верховій на 61 % та російській рисистій породах – 74,2 % [1].

Державні кінні заводи крім цінного генофонду племінних коней ще мають у користуванні землю, у їх розпорядженні знаходиться від 5000–6500 га ріллі. Цієї площі достатньо не тільки для галузі конярства, а й для успішного ведення інших галузей, а саме молочного скотарства, свинарства [2].

Галузева структура і виробничий тип кінного заводу не є постійними.

Основним призначенням кінного заводу є вирощування племінних коней, тому племінне конярство провідною галуззю підприємства.

Таблиця 1

Динаміка поголів'я племінних коней в Україні

Породи	Роки			2023 р. у % до 2010 р.
	2010	2019	2023	
Українська верхова	2101	875	824	39
Чистокровна верхова	695	665	663	95,3
Орловська рисиста	858	538	460	53,6
Російська рисиста	899	318	232	25,8
Новоолександрівська ваговозна	395	184	185	46,8
Інші породи	828	351	450	54,3
Всього	5776	2931	2814	48,7

Племінне конярство як провідна галузь кінного заводу поєднується з додатковими галузями тваринництва і рослинництва, що дає змогу одержувати кошти для розширеного відтворення і удосконалення заводських порід коней.

Встановлено вплив на ефективність роботи кінних заводів виходу приплоду лошат на 100 маток. Зростання виходу молодняку з 55 до 85 голів дозволяє збільшити реалізацію коней до 75 %, при цьому поголів'я коней зростає на 40 %, а собівартість вирощування лошати зменшується на 42 %.

Виробництво продукції конярства високої якості при аргументованих витратах з дотриманням усіх технологічних умов дозволяє збільшити чистий прибуток товариства, та підвищити рівень рентабельності.

Тому галузева структура кінних заводів в перспективі повинна підводитися до поєднання галузі конярства як із розведенням молочного скотарства, свинарства та розвитком галузі рослинництва, це може зберегти цінний порідний генофонд коней України.

Висновки. Чисельність поголів'я коней в Україні за 1991–2023 роки скоротилося з 738,4 до 159,1 тисяч голів, або на 78,5 %. Суттєво відбулося

перерозподіл поголів'я коней. За цей період в особистих господарствах населення поголів'я коней зросло в 5,7 разів і становить 94,6 % від загальної їх кількості в країні, у зв'язку з цим значення племінних кінних заводів для удосконалення кінського поголів'я зростає. У державному підприємстві «Конярство України» сконцентровано кращий генофонд коней української верхової, новоолександрівської ваговозної, рисистих та інших порід коней.

В умовах ринкової економіки кінні заводи зазнають великих збитків від ведення галузі конярства. Одним з основних чинників є дуже низький попит на племінну продукцію конярства в Україні, не сформовано інфраструктури а саме кінний спорт, перегони, тоталізатор.

Список використаної літератури

1. Державний реєстр суб'єктів племінної справи у тваринництві за 2023 рік / О. В. Романова, С. В. Прийма, Ю. П. Полупан, Д. М. Басовський; загальна редакція С. В. Прийми. Київ, 2023. Том II. 199 с.

2. Кукла О.Л. Ефективність галузі конярства в кінних заводах України: автореф. дис....канд. екон. наук: 08.00.04. Харків, 2011. 23 с.

3. Статистичний збірник. Тваринництво України. Київ, 2023. 168 с.